

ОБЛІК НАДХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ ВІД ПОСТАЧАЛЬНИКІВ В ТОРГІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

(представлено д.е.н., проф. Мороз Ю.Ю.)

Досліджено особливості обліку надходження товарів від постачальників в торгівельних підприємствах. Запропоновано удосконалення обліку розрахунків з постачальниками для більш доцільного і об'єктивного його ведення

Ключові слова: облік, товари, торгівля, постачальники.

Постановка проблеми. Торгівля є одним з видів економічної діяльності, яка виконує функції обігу товарів, забезпечуючи їх просування зі сфери виробництва до сфери споживання через сукупність будь-яких операцій купівлі-продажу, обміну, поставки, які передбачають передавання прав власності на товари.

Облік надходження товарів від постачальників на підприємствах торгівлі є невід'ємною частиною управління підприємством та однією з основних ділянок бухгалтерського обліку підприємств, яка забезпечує контроль за точністю і об'єктивністю обсягу реалізації товарів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Розвитку теорії і практики обліку товарів на підприємствах торгівлі сприяли роботи вітчизняних вчених Г.В. Кокизи, С.В. Бардаша, М.С. Пушкаря, Н.Б. Чебанової, Г.В. Савицької, Я.В. Мех, М.Р. Чумаченка, П.Я. Поповича.

Однак, слід відмітити, що у вітчизняній економічній літературі недостатньо наукових праць з обліку надходження товарів від постачальників, зокрема його організації, визначення вартості та оцінки товарних запасів на підприємствах торгівлі

Метою статті є облік надходження товарів від постачальників в торгівельних підприємствах

Викладення основного матеріалу. Для керівництва торговельного підприємства дуже важливо володіти своєчасною та об'єктивною інформацією про надходження товарів, оскільки необгрунтоване зростання обсягів товарів може призвести до додаткових витрат підприємства [2, с. 180].

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про товари і розкриття її у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». Придбані (отримані) або вироблені товари зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Первісною вартістю товарів, що придбані за плату, є собівартість товарів, яка складається з таких фактичних витрат:

- суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків;
- суми ввізного мита;
- суми непрямих податків у зв'язку з придбанням запасів, які не відшкодовуються підприємству;
- транспортно-заготівельні витрати [3].

Правові засади ведення обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками регламентується П(С)БО 11 «Зобов'язання»[4], а технологія обробки облікової інформації залежить від обраної на підприємстві форми бухгалтерського обліку

Товари в торговельну мережу надходять на підставі договорів (замовлень), що укладаються з оптовими підприємствами або безпосередньо з виробниками товарів.

При укладанні договору потрібно враховувати дію двох факторів, які будуть впливати на порядок відображення їх результатів у бухгалтерському обліку:

1) форми розрахунків за товари (попередня чи наступна оплата);

2) момент переходу права власності в договорі (момент передачі товарів чи момент оплати) [2, с. 180].

На відпущені товари постачальники подають до сплати розрахункові документи, до яких додають рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, сертифікати тощо. За цими документами роздрібні підприємства приймають товари й тару, а також перевіряють правильність цін, торгових знижок, націнок і тарифів на перевезення. За товарами, яких не вистачає, оформляють відповідні акти (комерційні, приймальні). На підставі останніх висувають претензії винному в нестачі (постачальникам, транспортним організаціям і т. ін.).

Одержують товари, як правило, матеріально відповідальні особи.

Ваговий товар, що надійшов, приймають за чистою масою (маса нетто), тобто без обліку маси тари. Тому в товарних документах окремо фіксується маса тари. Облік товарів провадять за місцями їх зберігання та матеріально відповідальними особами лише у вартісному вираженні, без розбиття за окремими товарами. Натурально-вартісний облік товарів провадять, як правило, з товарами, щодо яких потрібний особливий контроль.

На кожен матеріально відповідальну особу відкривають особистий рахунок, в якому роблять записи з оприбуткування та витрачання товарів і виводять залишки на звітну дату. Кожна матеріально відповідальна особа складає у встановлені строки товарний звіт, який з доданими до нього прибутково-видатковими документами (рахунки-фактури, накладні тощо) є підставою для запису за рахунками синтетичного і аналітичного обліку.

Облік надходження товарів на підприємствах торгівлі варто розділяти на 4 етапи: планування потреб у продуктах, закупівля продуктів, надходження товарів, розрахунок з постачальниками [2, с. 180].

Спосіб планування потреб є оптимальним способом обліку, оскільки дозволяє контролювати весь процес від замовлення до придбання товару, автоматично формувати замовлення постачальникам на основі плану потреб, передбачає контроль і аналіз обсягів замовлень.

Досягнення найбільш раціональної закупівлі товарів означає придбання товарів потрібної якості, у потрібній кількості, у потрібний час та у надійного постачальника за прийнятною ціною, що і зумовлює необхідність проведення аналізу процесу постачання товарів.

Облік наявності і руху товарів провадять на рахунку 28 «Товари». В торгівлі рахунок 28 є основний. На цьому рахунку ведеться облік руху товарно-матеріальних цінностей, придбаних для продажу без переробки, й одержання нового продукту за первісною вартістю, або за цінами реалізації. За дебетом рахунка відображається

збільшення вартості придбаних (отриманих) товарів, за кредитом – зменшення вартості реалізованих (вибулих) товарів [1].

Рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками» призначений для обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані матеріальні цінності, виконані роботи і надані послуги, в тому числі по невідфактурованих поставках та товарно-матеріальних цінностях в дорозі [1].

Облік розрахунків з постачальниками потрібно постійно удосконалювати, для більш доцільного і об'єктивного його ведення .

З метою удосконалення розрахунків з постачальниками пропонуємо ввести документ – «Реєстр документів до сплати» (табл.1), що розроблений І.М. Ревизюком, Є.В. Калюгою [5, с. 189].

Таблиця 1

Фрагмент реєстру документів до сплати

№ п/п	Поста- чаль- ник	Номер та дата рахунку до сплати.	Терміни оплат, дні	Сума оплати з ПДВ, грн.	С-до по рах. на кін. дня	С-до на рах накопичув. за місяць	Дата оплати
	Назва	сума нарах з ПДВ, грн.					
1							
2							
Разом							

Це дозволить контролювати кредиторську заборгованість за кожним рахунком постачальника та підрядника. Зведений «Реєстр документів до сплати» має інформацію про те, за що платить підприємство, які строки оплати та найголовніше – побачити залишок за кожним рахунком на кінець дня і накопичувальну інформацію на кінець місяця. Впровадження «Реєстру документів до сплати» дозволить спостерігати залишки на кінець дня по кожному рахунку, а надасть змогу контролювати кредиторську заборгованість за конкретним рахунком від постачальника. В реєстрі будуть вказані рахунки постачальників та терміни їх сплати ,а також кінцеве сальдо за кожним рахунком

Висновки. Було розглянуто основні аспекти обліку надходження товарів від постачальників і його організації.

Облік надходження товарів на підприємствах торгівлі варто розділяти на 4 етапи: планування потреб у продуктах, закупівля продуктів, надходження товарів, розрахунок з постачальниками. Облік наявності і руху товарів проводять на рахунку 28 «Товари». В торгівлі рахунок 28 є основний. На цьому рахунку ведеться облік руху товарно-матеріальних цінностей, придбаних для продажу без переробки, й одержання нового продукту за первісною вартістю, або за цінами реалізації.

Облік розрахунків з постачальниками потрібно постійно удосконалювати, для більш доцільного і об'єктивного його ведення.

Однією з проблем, яка потребує подальшого вдосконалення, є автоматизація обліку надходження товарів від постачальників.

Вибір раціональної системи автоматизації бухгалтерського обліку має відповідати таким критеріям: 1) налагодження системи як на специфіку конкретної організації, так і на зміни в законодавстві України; 2) можливість роботи не тільки в локальних обчислювальних мережах, а і з іншими джерелами бухгалтерської інформації, такими як системи «клієнт-банк» для безготівкових розрахунків і реєстраторами розрахункових операцій для забезпечення готівкового товарообігу в роздрібній торгівлі; 3) наявність постійної підтримки з боку розробників програмного забезпечення: навчання і консультативного супроводу не тільки на випадок поломок, але і внесення змін.

Список використаної літератури:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30 лист. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Кокіза Г.Ю. Надходження товарів: обліковий аспект та основні напрямки аналізу / Г.Ю. Кокіза // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – Випуск 10. Частина 3. – с. 179-181.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

5. Ревизюк І. М. Удосконалення обліку розрахунків з постачальниками / І.М. Ревизюк, С. В. Калюга // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. – 2013. – Вип. 10(4). – С. 185-190.

References:

1. "Instructions on applying the Chart of Accounts for assets, capital, liabilities and business operations of enterprises and organizations", approved by the Ministry of Finance of Ukraine, no. 291, from 30 November, 1999, Parliament of Ukraine, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Kokiza G. YU. (2015) Goods receipt: an aspect of analysis and guidelines // Naukoviy visnik Hersonskogo derzhavnogo universitetu, no 10 vol. 3, pp. 179-181.

3. Inventories: Regulation (Standard) of Accounting 9, available at: <http://zakon.rada2.gov.ua>.

4. Obligation: Regulation (Standard) of Accounting 11, available at: <http://zakon.rada2.gov.ua>.

5. Revyzyuk I.M. (2013) Improving accounting of payments to suppliers // y Ekonomichni nauki. Seriya. : Oblik i finansy, no 10(4), pp. 185-190.

ВЕРГЕЛІУК Анна Іванівна – магістр Житомирського національного агроєкологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси: обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків з постачальниками